

Шановні читачі!

У наш час спостерігається підвищена цікавість не лише у мешканців сільської місцевості, а й жителів великих міст до розведення птиці в домашніх умовах. Маючи власний будинок і хоч невеликий шматочок земельної ділянки можна птахівництвом займатись цілий рік. Дехто вирощує птицю лише сезонно – у період перебування на дачі. Є й такі аматори, які тримають птицю на балконі або лоджії міської квартири. При цьому, основним стимулом до розведення домашньої птиці є бажання споживати повноцінні і безпечні та екологічно чисті продукти, передусім, яйця і м'ясо. Однак, щоб займатись птахівництвом потрібно мати спеціальні фахові знання. Якщо в давнину з покоління в покоління займались птахівництвом і набутий досвід передавали нащадкам, то зараз ці традиції втрачені. До того ж, птахівництво в усьому світі, а не лише в Україні, розвивається дуже стрімко. Вчені створюють нові лінії, кроси, породи птиці, розробляють норми годівлі, виготовляють інноваційне обладнання для утримання як дорослого поголів'я, так і молодняку тощо. Однак присадибне птахівництво відрізняється від промислового. Тому ми вирішили відновити рубрику "Сільський двір", в якій будемо знайомити читачів з породами і кросами птиці різних видів, з основними технологічними параметрами утримання курей, качок, гусей, індиків, перепелів, цесарок. Розповімо про особливості годівлі птиці, інкубації яєць, племінної роботи та інше.

Вітамінні і мінеральні корми для птиці взимку

Зима – це період, коли особливу увагу слід приділити вітамінному та мінеральному живленні птиці. Потребу птиці у вітамінах можна забезпечити як за рахунок вітамінних кормів, так і різних препаратів. Вітаміни випускають і рідкому вигляді – олійні і спиртові розчини, емульсії та сипкому – мікрогранульовані, у вигляді мікрокапсул або порошку. У присадибному господарстві птахівники частіше всього використовують риб'ячий жир, який містить вітаміни А і D. Проте слід пам'ятати, що при зберіганні риб'ячий жир гірне, а вітаміни в ньому руйнуються з утворенням отруйних речовин. Не слід використовувати риб'ячий жир і в годівлі бройлерів наприкінці їх вирощування та м'ясної птиці, яка призначена для забою, оскільки м'ясо набуває запаху риби.

Відновити запас вітамінів в організмі птиці можна сушеною зеленню, якщо є її запас з літа та осені. Для цього зелень перед згодуванням перетирають і змішують з комбікормом, замочують і дають птиці. Особливо корисною для птиці у цей період є сушена кропива. Птахівники-аматори відзначають, що при додаванні до корму

курей порошку з кропиви (1 столова ложка на 10 голів) вони добре несуться і взимку, за умов застосування додаткового штучного освітлення. Цінним вітамінним кормом є сушені конюшина та люцерна. Багаті на вітаміни і такі овочі як морква, буряк, гарбуз. Для водоплавної птиці їх труть на "локшину", а курям овочі можна не подрібнювати. Іноді за використання у годівлі птиці надлишку соковитих кормів, особливо гарбуза, у них з'являється діарея. Для дорослих курей, наприклад, їх буде достат-

ньо у кількості 30-50 г/голову за добу.

Особливу увагу у мінеральному живленні птиці слід приділяти двом хімічним елементам – кальцію і фосфору. Адже саме вони є основою мінеральної складової раціону птиці, а далі – її організму. Кальцій і фосфор забезпечують не лише розвиток і міцність скелета птиці, а й формування шкаралупи яєць. Для мінеральної підгодівлі птиці використовують різні добавки, які придатні для використання в якості джерела кальцію. Однак

найпоширенішими, найбільш доступними та ефективними є три їх види: кормова крейда, черепашка і кормові вапняки.

Традиційною мінеральною добавкою для птиці є крейда. Вміст кальцію у крейді за даними різних авторів коливається у межах 32,9-37,0 %. Є в ній і фосфор, калій, натрій, магній, кремній, сірка, залізо, а також і шкідливі елементи – фтор (0,01 %), свинець (0,006 %) та ін. При використанні крейди слід бути дуже уважними, оскільки виникає небезпека помилкової заміни кормової форми на будівельну. Незважаючи на повну зовнішню схожість, у будівельній крейді допускається наявність клею і цементу, продуктів некормового призначення, вона містить підвищений рівень важких металів і шкідливих речовин. Така крейда стає не джерелом мінеральних речовин, а причиною гострого кормового токсикозу у птиці.

Черепашки – пусті мушлі загиблих молюсків – також використовують для мінеральної підгодівлі птиці. До того ж, крупні її часточки виконують функцію гравію в шлунку. Вміст кальцію у черепашках залежить від фракції. Так, у дрібній фракції (1 мм і менше) кальцію міститься лише 8,8%, а 78,5% – домішки (пісок, гравій тощо), у середній (1,1-5,0 мм) – 31,8% кальцію та у крупній (5,1 мм і більше) – 33,3%.

Вміст кальцію у вапняках залежить від їх походження, різновиду і в середньому становить 33%. Крім кальцію, вапняки містять залізо, магній, сірку й інші мікроелементи.

В якості мінеральної підгодівлі птиці використовують шкаралупу яєць. Для цього її прогрівають у духовці або печі за температури 120 °С, а потім подрібнюють млином чи в ступці. Іноді птахівники дають птиці шкаралупу використаних яєць лише злегка розім'явши її руками. Однак цього не слід робити, оскільки це може призвести до поїдання птицею знесених яєць.

Для збагачення раціону птиці фосфором використовують кіст-

кове борошно. Для його виготовлення свіжі кістки можна подрібнити молотком або обухом сокири, а потім перепалити у печі чи на вогнищі, краще в якомусь старому чавуні. Після цього вони легко подрібнюються у ступці. В якості джерела фосфору використовують також кормові фосфати. Є моно-, ди- і трикальційфосфати. Оскільки фосфати містять і фосфор і кальцій, то краще використовувати монокальційфосфат, в якому вміст фосфору найвищий – 23%.

У годівниці з мінеральними кормами періодично бажано додавати деревне вугілля. Його використовують для поліпшення процесів травлення в організмі – він адсорбує різні гази та шкідливі речовини, що утворюються в кишечнику. Однак деревне вугілля поглинає та виводить із організму і деякі вітаміни, тому давати його краще з профілактичною метою – 2 рази на місяць. Кращим є вугілля з деревини берези.

Перелічені різноманітні мінеральні корми повинні бути постійно в окремих годівницях. Адже в умовах присадибного господарства птиця має можливість сама задовольняти потребу свого організму в необхідних мінеральних речовинах.

Для зміцнення здоров'я птиці важливими є прогулянки на свіжому повітрі. Користь прогулянок

полягає не лише в активному моціоні птиці, а й у тому, що під дією ультрафіолетового опромінення в її організмі утворюється вітамін D, який регулює, передусім, мінеральний обмін. Тому у сонячну погоду, за відсутності вітру, заметілі та сильного морозу птицю обов'язково випускають на вигули. Якщо немає спеціально обладнаного вигульного майданчика, то розчищають ділянку перед пташником, а межею можуть бути кучугури навколо неї. На вигулі (під навісом) ставлять годівниці для мінеральної підгодівлі птиці.

Найбільш витривалими є гуси. Їх випускають на вигули навіть у сильний мороз (-25 °С). Спостережливі птахівники відмічають, що гуси сідають на сніг, підтискають ноги і занурюють їх у пух на животі, а голову ховають під крило – і байдуже їм до будь-якого морозу.

Незатишно на морозі почувують себе індички. Про те, наскільки птиці комфортно під час прогулянки, свідчить її поведінка. Якщо вона активно рухається, а не стоїть, підігнувши лапу або нахлобувившись, то її можна залишити на вигулі.

Ваше ретельне піклування про птицю взимку не буде марним і вже весною ви в цьому зможете переконались.

В.В. Мельник, кандидат сільськогосподарських наук, доцент